

hyväksyntää. Komitea ehdottaakin, että komissio muuttaisi kantaansa siten, että lopullinen rasisminvastainen

toimintasuunnitelma olisi kaikkien asianomaisten pääosastojen yhteistyön tulosta.

Bryssel 10. syyskuuta 1998.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto – Sosiaalialan toimintaohjelma vuosiksi 1998–2000”

(98/C 407/30)

Komissio päätti 5. toukokuuta 1998 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 198 artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta tiedonannosta.

Asian valmistelusta vastannut sosiaali-, perhe-, koulutus- ja kulttuuriasiain jaosto antoi lausuntonsa 16. heinäkuuta 1998. Esittelijä oli Carlo Meriano ja apulaisesittelijä Ursula Engelen-Kefer.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 9.–10. syyskuuta 1998 pitämässään 357. täysistunnossa (syyskuun 9. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 102 ääntä puolesta, neljä vastaan seitsemän pidättyessä äänestämästä.

I. Tiedonannon peruslinjat

1. Komissio esittelee nyt tarkasteltavassa tiedonannossa sosiaalialan toimintaohjelman vuosiksi 1998–2000, jolla jatketaan vuosien 1995–1997 toimintaohjelmaa. Se perustui puolestaan sosiaalipolitiikkaa koskevaan vihreään (1993) ja valkoiseen kirjaan (1994).

1.1. Tiedonannossa esitetään ensin yhteenveto tähän mennessä toteutetuista aloitteista (lueteltu tiedonannon liitteessä 1) ja analysoidaan sosiaalialan tämänhetkisiä haasteita, jotka johtuvat käynnissä olevista muutoksista (korkea työttömyys, nopeat muutokset, köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen, mutta myös talous- ja rahanliitto, väestökehitys ja laajentumisnäkömät). Tämän jälkeen komissio määrittelee Euroopan sosiaalipolitiikan uusia tavoitteita ottaen huomioon Amsterdamin sopimuksen mukanaan tuomat institutionaaliset uudistukset, sillä sopimukseen liitettiin sosiaalipolitiikkaa koskeva pöytäkirja.

Tätä taustaa vasten sosiaalista toimintaa kehitetään kolmella alalla, jotka ovat:

- työllisyys, ammattitaito ja liikkuvuus;
- muuttuva työmaailma;
- syrjäytymistä ehkäisevä yhteiskunta.

1.2. Toteutusvälineistä korostetaan ensi sijassa poliittisen ja sosiaalisen sekä kansalaisyhteiskunnassa käytävän vuoropuhelun tärkeyttä. Vuoropuhelulla olisi komission mielestä oltava erityisrooli yhteisiä tavoitteita, erityisesti Euroopan työllisyysstrategiaa seurattaessa. Sosiaalisen vuoropuhelun uudistamiseksi komissio ilmoittaa tekevänsä piakkoin ehdotuksia. Näin hyödynnetään myös rakennerahastoja ja ennen kaikkea Euroopan sosiaalirahastoa, jonka suunnitellun uudistuksen yhteydessä painotetaan erityisesti koulutus- ja työllisyyspolitiikan ajanmukaistamisen tukemista. Lainsäädännön suhteen komissio varaa itselleen oikeuden tehdä aloitteen Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa käytävistä säännöllisistä neuvotteluista niiden ehdotusten pohjalta, jotka on lueteltu tiedonannon liitteessä 2.

1.3. Kolmesta toiminta-alasta ensin mainitulla komissio aikoo edelleen noudattaa Amsterdamin ja Luxemburgin huippukokouksissa määriteltyjä työllisyysstrategioita, ja vuosittain on tarkoitus laatia arviointeja ja mahdollisesti suosituksia jäsenvaltioille. Näin pyritään edistämään mm. hyvien ja innovatiivisten käytänteiden vaihtoa. Tässä yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota ”pimeään työhön”. Amsterdamin sopimuksen ratifioinnin jälkeen voidaan hyödyntää myös siinä mai-

nittuja kannustustoimia. Komissio tulee toimimaan erityisesti työllisyyden, yrittäjähengen ja yhtäläisten mahdollisuuksien parantamiseksi tähän mennessä esitettyjen sekä kuluvana vuonna esitettävien, koulutusohjelmien uutta sukupolvea koskevien ehdotusten pohjalta. Mitä tulee työntekijöiden vapaata liikkuvuutta edistäviin toimiin, komissio antaa kuluvan vuoden puolivälissä ehdotuspaketin, jolla pyritään sopeuttamaan ja ajanmukaistamaan tärkeimpiä asiaa koskevia säädöksiä.

1.4. Toisella toiminta-alalla komissio keskittyy ensisijaisesti työn organisoimisen ajanmukaistamiseen. Se viittaa näin vihreästä kirjasta käytyyn keskusteluun ja merkitykseen, joka aihepiirille annettiin Luxemburgissa pidetyssä ylimääräisessä työllisyyshuippukokouksessa. Komissio aikoo esittää vuoden 1998 loppuun mennessä uuden tiedonannon mainitusta aiheesta sekä sopeutumiskyvyn kehityksestä. Se aikoo myös kuulla työmarkkinaosapuolia koko aihepiiriä koskevasta mahdollisesta puitesopimuksesta, mukaan lukien työajan joustavuus, sekä siitä, tarvitaanko yhteisötoimia etätyöntekijöiden suojelemiseksi. Näiden aloitteiden ohella, joihin on tarkoitus liittää vielä ehdotuksia työaikadirektiivin ulkopuolelle jäävien työntekijöiden suojelemiseksi sekä aloite työntekijöiden osallistumisen lisäämiseksi yrityksissä, komissio muistuttaa mandaatista, joka sille annettiin työllisyyshuippukokouksessa, jotta se voi perustaa korkean tason työryhmän. Sen on määrä tutkia teollisesta muutoksesta aiheutuvia taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia. Tämän asiantuntijaryhmän suositusten perusteella komissio pyrkii toimimaan työntekijöiden tiedotusta ja kuulemista koskevien vähimmäisstandardien hyväksymiseksi jäsenvaltioitasolla ja esittää vuonna 1999 kertomuksen eurooppalaista yritysneuvostoa koskevan direktiivin toteuttamisesta.

Samojen ajatusten pohjalta komissio aikoo valmistella erityistoimia sen panoksen hyödyntämiseksi, jonka tietoyhteiskunta antaa työllisyyden, yhtäläisten mahdollisuuksien ja sosiaalisen integraation edistämiseksi. Työpaikkojen turvallisuuden ja terveyden suhteen komissio aikoo viedä loppuun käynnissä olevan yhteisöohjelman (1996–2000), ja tehdä ehdotuksia, joilla ajanmukaistetaan nykyisiä säädöksiä siten, että niissä otetaan huomioon vaarat, joita säädökset eivät nykyisellään kata.

1.5. Kolmannen toiminta-alan puitteissa komissio asettaa – viime vuonna antamaansa tiedonantoa⁽¹⁾ seuranneen keskustelun jatkoksi – keskeiselle sijalle sosiaalisen suojelun ajanmukaistamisen ja parantami-

sen. Komissio esittää vuoden 1999 alussa arvion tapahtuneesta kehityksestä, ja tässä yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota sosiaalisen suojelun järjestelmien lähentymiseen neuvoston vuonna 1992 antamien suositusten⁽²⁾ mukaisesti. Komissio tekee lisäksi vuoden 1998 loppuun mennessä ehdotuksia sosiaaliturvajärjestelmien koordinoimista koskevan asetuksen 1408/71 uudistuksesta. Komissio suunnittelee antavansa vuonna 1999 ehdotuksen miesten ja naisten yhdenvertaista kohtelua koskevan lainsäädäntökehityksen ajanmukaistamisesta ja täydentämisestä sosiaaliturvajärjestelmissä.

Seuraavaksi komissio tarkastelee sosiaalisen integraation ongelmia tavoitteena valmistella syrjäytymistä ehkäiseviä toimia ja ilmoittaa mm. antavansa vuonna 1998 kertomuksen sosiaalisesta integraatiosta, kertomuksen vuonna 1992 annetun, vähimmäispalkkaa koskevan suosituksen soveltamisesta sekä mahdollisesti ehdotuksen, jossa pyritään määrittelemään toimet työmarkkinoilta syrjäytyneiden henkilöiden tukemiseksi. Tätä varten on määrä hyödyntää Amsterdamin sopimuksessa mainittuja kannustustoimia, kunhan sopimus on ratifioitu.

Syrjinnän vastaisessa taistelussa komissio aikoo mm. määritellä erityistoimia miesten ja naisten tasavertaisen mahdollisuuksien edistämiseksi sekä tehdä uuden sopimuksen ratifioinnin jälkeen säädösehdotuksen rotuun perustuvan syrjinnän ehkäisemiseksi. Komissio aikoo myös ottaa huomioon vammaiset Amsterdamin sopimuksen 95 artiklassa määrättyjen toimien ja sopimukseen liitetyn julistuksen velvoitteen mukaisesti. Lisäksi asiantuntijakomitean kertomuksen pohjalta on tarkoitus jatkaa perusoikeuksista käytävää keskustelua.

Komissio aikoo lopuksi edistää yhteiskuntaa, joka kykenee takaamaan tehokkaan terveydensuojelun, ja hyödyntää tässä yhteydessä nykyisestä puiteohjelmasta saatuja kokemuksia. Komissio aikoo jatkaa mm. tupakoinnin vastaista strategiaa ja soveltaa nykyisiä terveysohjelmia (aids, tarttuvat taudit, syöpä, huumausaineiden väärinkäyttö, jne.).

1.6. Tiedonannon viimeisessä luvussa komissio käsittelee sosiaalipolitiikan ulkoista ulottuvuutta. Keskeisiä seikkoja ovat yhtäältä unionin jäseniksi haluavien Keski- ja Itä-Euroopan maiden asteittain lisääntyvä osallistuminen ohjelmiin, niihin kuuluviin toimiin ja sosiaalisen vuoropuhelun edistämiseen sekä toisaalta rahoitustuki, jota saadaan ennen kaikkea Phare-ohjelman kautta hakijamaiden yhteiskunnallisten perusrakenteiden kehittämiseksi ja mukauttamiseksi. EU:lle talous- ja rahoituksen johdosta lankeavan lisääntyvän ja myös kansainvälisen vastuun vuoksi komissio aikoo valmistella kuluvana vuonna tiedonannon eurooppalaisen sosiaalipoliti-

⁽¹⁾ KOM(97) 102 lopull.

⁽²⁾ EYVL L 245, 26.8.1992, s. 49, ja 28.11.1991 annettu TSK:n lausunto, EYVL C 40, 17.2.1992.

kan ulkoisen ulottuvuuden kehityksestä ja toimia kansainvälisesti tunnustettujen standardien sekä Kansainvälisen työjärjestön (ILO) ja Maailman kauppajärjestön (WTO) entistä vahvemman yhteistyön edistämiseksi tässä yhteydessä.

2. Yleistä

2.1. Komitea toteaa, että Amsterdamin sopimuksella on luotu hyvät edellytykset sosiaalipolitiikan vahvistamiseen, ja se on yhtä mieltä komission kanssa siitä, että uudessa sosiaalipoliittisessa toimintaohjelmassa on otettava huomioon uudet mahdollisuudet, jotka avautuvat, kun sopimus on ratifioitu. Komitean mielestä sosiaalipolitiikassa olisi Euroopan tasolla etsittävä yhteisiä vähimmäisehtoja, jotka voidaan yhdistää kilpailukykyyn tarpeisiin. Eurooppalainen yhteiskuntamalli olisi pyrittävä säilyttämään, vaikka sitä onkin mukautettava ajan mittaan muuttuneiden olosuhteiden vuoksi.

2.2. Jos eurooppalaista yhteiskuntamallia – jolla tarkoitetaan ennen kaikkea pyrkimystä sosiaaliryhmien etujen yhteensovittamiseen – pidetään oikeutetusti yhteiskuntamme perusarvona, sen soveltuvuutta mitataan käytännössä sillä, kykeneekö se reagoimaan oikea-aikaisesti nopeatempoisten muutosten haasteisiin. Poliittis-institutionaalisten haasteiden osalta komissio korostaa tiedonannossaan etenkin jo pitkälle viedyn talous- ja rahaliiton luomista sekä pitkällä aikavälillä EU:n laajentumista Keski- ja Itä-Euroopan maihin. Komitea mielestä komissio ei ole näiden seikkojen suhteen tehnyt tähän mennessä asianmukaista analyysiä käynnissä olevan kehityksen ennustettavista vaikutuksista sosiaalipolitiikkaan.

2.3. Talous- ja rahaliiton suhteen komitea on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että liiton synnyttämän uuden taloudellisen kehityksen vuoksi talous- ja sosiaalipolitiikan tiivis yhteys on yhä tärkeämpää. Komitea viittaa erityisesti aiemmin ilmaisemiinsa ajatuksiin sosiaalisen vuoropuhelun rakentamisesta sekä rahapoliittisesti yhtenäisen Euroopan vaikutuksista työmarkkinoihin, ja toistaa, että ”devalvointimahdollisuuden poistaminen siirtää rakennesopeutuksen kustannukset ennen kaikkea palkkoihin ja hintoihin”⁽¹⁾. Komitea on sitä mieltä, että tämä lisää kaikkien asianosaisten ja etenkin työmarkkinaosapuolten vastuuta luotaessa vakaata toi-

mintaympäristöä talouskasvua, kilpailukykyä, työllisyyttä ja asianmukaista sosiaalista suojelua ajatellen.

2.4. Tästä riippumatta kansalaisyhteiskunnassa käytävää vuoropuhelua on kehitettävä yhä enemmän myös sosiaalipolitiikan alalla [ks. julistus 23 yhteistyöstä hyväntekeväisyysjärjestöjen kanssa sekä komitean 10. joulukuuta 1997 antama lausunto aiheesta ”Yhteistyö hyväntekeväisyysjärjestöjen – talousja yhteiskuntaelämän toimijoiden – kanssa sosiaalialalla”⁽²⁾]. Kansalaisyhteiskunnan mielipiteen tärkeys tunnustetaan yhä laajemmin. Lisäarvoa, joka saadaan kansalaisten osallistumisesta eurooppalaiseen keskusteluun, on korostettava.

2.5. Komitea on samaa mieltä komission kanssa siitä, että sosiaalipolitiikkaan on kiinnitettävä erityistä huomiota KIE-maiden siirtyessä markkinatalouteen. Tässä yhteydessä komitea korostaa Phare-ohjelman merkitystä kyseisten maiden yhteiskunnallisten perusrakenteiden kehittämisessä ja mukauttamisessa. Tästä aiheutuvien ongelmien laajuutta – mikä todettiin entisen Itä-Saksan liittyessä Saksan liittotasavaltaan – ajatellen komitea kehottaa komissiota syventämään analyysiaan ja ilmoittamaan nykyistä tarkemmin aloitteet, joita se aikoo toteuttaa tässä yhteydessä. Komitea on nimittäin sitä mieltä, että komission on autettava tulevia jäsenmaita etenkin kehittämään sosiaaliturvajärjestelmiään ja sosiaalilainsäädäntöään.

2.6. Kuten komissiokin korostaa tiedonannossaan, kansainvälinen kilpailupaine pakottaa EU:n talouden joka tapauksessa lisäämään kilpailukykyään. Tässä yhteydessä työvoiman nykyistä suurempi joustavuus – monipuolista ammattitaitoa ja työtottumuksia ajatellen – on perusedellytys, jotta pystytään vastaamaan tehokkaasti työmarkkinoiden vaatimuksiin ja siten ylläpitämään kestävää taloudellista kasvua ja lisäämään työpaikkoja. Komitea on tietoinen yhteiskunnallisista vaaroista, joita eräänlaisesta ”alaspäin suuntautuneesta kilpailusta” voi aiheutua, ja on samaa mieltä komission kanssa siitä, että on löydettävä ”joustavuuden ja turvallisuuden välinen oikea tasapaino”. Komitea on komission tavoin vakuuttunut siitä, että työmarkkinaosapuolten välisellä vuoropuhelulla on tämän tasapainon saavuttamisessa avainasema erityisesti työllisyysstrategiaa silmällä pitäen.

2.7. Komitea on samaa mieltä komission kanssa myös siitä, että vain Eurooppa, joka voi tarjota työtä, vastaa eurooppalaisen yhteiskuntamallin perusarvoja. Komitea kannattaa erityisesti sitä, että Luxemburgin työllisyys- huippukokouksen päätelmiä toteutettaessa käytetään

⁽¹⁾ TSK:n lausunto aiheesta ”Talous- ja rahaliiton vaikutukset: lähentymisen taloudelliset ja yhteiskunnalliset näkökohdat sekä yhtenäisvaluutasta tiedottaminen”, 26. syyskuuta 1996, EYVL C 30, 30.1.1997, s. 73.

⁽²⁾ EYVL C 73, 9.3.1998.

uusia kannustimia dynaamisen kasvun ja työpaikkojen lisääntymisen puolesta.

2.8. Komitea on erittäin tyytyväinen komission esittämän ohjelman lähestymistapaan, sillä ohjelmalla on yhtenäinen rakenne ja työllisyys on koko sosiaalipoliitiikan keskeinen tavoite. Vaiheessa, jolle on ominaista maailmanlaajuistuminen ja nopea teknologinen muutos, työllisyysstrategialla on nimittäin oltava käytettävissään monia välineitä, jotka luetellaan ohjelmassa. Niitä ovat uudet koulutusohjelmat, ammatillisen sijoittumisen parantaminen ja työn organisoinnissa hyväksi havaittujen menetelmien vaihdon edistäminen myös niitä sosiaalisia mahdollisuuksia silmällä pitäen, joita avautuu tietoyhteiskunnan kehittyessä nopeasti. Välineisiin kuuluu myös aloitteellisuuden, yhtäläisten mahdollisuuksien ja vapaan liikkuvuuden edistäminen, ja rahoituksen osalta Euroopan sosiaalirahaston uudistaminen. Sosiaalirahastosta on määrä tehdä jäsenvaltioiden työmarkkinapolitiikkaa tukeva väline.

2.9. Kaikkien näiden välineiden avulla pyritään parantamaan työntekijöiden työllistymiskykyä siten, että ne valmistavat sekä yksilöä että yhteiskuntaa muuttuvaan maailmaan. Tässä yhteydessä voi työntekijöiden lisääntynyt joustavuus, kyky vaihdella työtehtäviä ja liikkua työpaikan sijainnin mukaan, sekä ennen kaikkea ammatillisten valmiuksien laajentamiseen suuntautunut sosiaalinen suojele olla huolestuttavasti lisääntyvän syrjäytymisen tehokkaita vastavälineitä. Niiden avulla voidaan myös lisätä talouskasvua siten, että unionitasolla viime toukokuussa määritellyt talouspoliittiset peruslinjat ja edellä mainitut työllisyyspoliittiset suuntaviivat nivotaan tehokkaasti yhteen.

2.10. Näin ollen komitea puoltaa sitä, että toimitaohjelmassa mainittuja poliittisia aloitteita ja vielä tehtäviä ehdotuksia varten valmistellaan realistinen aikataulu ja että ohjelmaa tarkistetaan säännöllisesti EU:n toimielinten ja työmarkkinaosapuolten tuella. Komitea kehottaa komissiota tekemään konkreettisia ehdotuksia poliittisten hankkeiden toteuttamisesta.

3. Erityistä

3.1. Komitea painottaa erityisesti yrittäjähengen edistämisen tärkeyttä, ja tämä julistettiin myös Luxemburgin työllisyyshuippukokouksessa yhdeksi työllisyysstrategian peruspylvääksi. Komitea on tietoinen siitä, mikä painoarvo yrittäjyyden kehittämällä on nykyoloissa. Se korostaakin tässä yhteydessä olevansa vakuut-

tunut niiden ensisijaisten toimien tarkoituksenmukaisuudesta, jotka komissio on esittänyt asiaa koskevassa tiedonannossaan ⁽¹⁾ erityisesti yrityskulttuurin levittämiseksi ja yritysten toimintaehtojen parantamiseksi.

3.2. Työllisyysstrategian puitteissa suunniteltujen aloitteiden suhteen komitea on erittäin tyytyväinen komission ehdotukseen ”valmistella sosiaalista syrjäytymistä ehkäisevä lähestymistapa” ja, mikäli mahdollista, hyödyntää Amsterdamin sopimuksessa mainittuja kannustimia työmarkkinoilta syrjäytyneiden henkilöiden tukemiseksi jäsenvaltioiden asianomaiseen toimivaltaan kuitenkaan koskematta. Komitea viittaa myös aiempiin lausuntoihin, jotka se on antanut mainitusta aihepiiristä ⁽²⁾.

3.3. Komitean mielestä sosiaalisella vuoropuhelulla on erityisesti työllisyyttä ajatellen kyseisessä ohjelmassa oikeutetusti tärkeä rooli. Komitea kannattaa sitä, että työmarkkinaosapuolet voivat käymänsä vuoropuhelun puitteissa ja harjoittamalla sopimusautonomiaansa saada aikaan tasapainoisia vähimmäisstandardeja sellaisten sopimusten perusteella, jotka muutetaan komission neuvostolle tekemän ehdotuksen perusteella säädöksiksi. Näin on jo tapahtunut vanhempainloman ja osa-aikatyön suhteen, joista komissio teki perustellun aloitteen. Komission katalysaattoriroolin ei tulisi kuitenkaan olla päällekkäistä työmarkkinaosapuolten toiminnan kanssa. Ne olisi pikemminkin alun pitäen otettava mukaan sosiaalipoliittisen toimintaohjelman valmisteluun, ja niiden olisi voitava ilmaista kantansa erityisehdotuksiin ennen ehdotusten lopullista muotoilua.

3.4. Komitea on myös sitä mieltä, että työn uusien organisoitimuotojen edistämisen olisi oltava eurooppalaisen työllisyysstrategian oleellinen osatekijä. Yhä enemmän tietoon perustuvien prosessien yhteydessä teollisuus- ja palvelualalla yritysten innovaatiovahvuuteen ja joustavuuteen on yhdistyttävä ammatillisten valmiuksien ja työntekijöiden motivaation parantaminen. On noudatettava tehokkuuden, kilpailukyvyyn ja henkilökohtaisen kehityksen yhteisiä tavoitteita lisäämällä ammattitaitoa ja valmiuksien ilmentämismahdollisuuksia. Yritysten sisäinen innovaatio ja sopeutuminen rakennemuutoksiin sekä työn uusiin organisoitimuotoihin nimittäin edellyttää, että työntekijät voivat kouluttautua työn uusien vaatimusten mukaisesti.

⁽¹⁾ TSK:n äskettäin antama lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto neuvostolle: yrittäjyyden edistäminen Euroopassa – Tulevaisuuden painopistealat”, 27. toukokuuta 1998, EYVL C 235, 27.7.1998, s. 69.

⁽²⁾ Ks. erityisesti TSK:n lausunto ”Komission tiedonannosta ”Sosiaalisen suojele tulevaisuus: taustaa eurooppalaiselle keskustelulle”, 28. marraskuuta 1996, EYVL C 66, 3.3.1997 sekä TSK:n 1. heinäkuuta 1998 antama lausunto aiheesta ”Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen hinta Euroopassa”, EYVL C 284, 14.9.1998.

3.5. Mitä tulee aloitteisiin, joita komissio aikoo käynnistää työn uusia organisointimuotoja käsittelevästä vihreästä kirjasta käydyin keskustelun sekä Luxemburgin ylimääräisessä työllisyshuippukokouksessa muotoiltujen painopistekysymysten perusteella, komitea vahvistaa olevansa kiinnostunut työn uusien, osallistumista painottavien organisointimuotojen asteittaisesta kokeilusta yrityksissä tai mahdollisuuksien mukaan tietyillä aloilla. Komitean mielestä myönteisten kokemusten ja vastaavan tiedon vaihto on tässä yhteydessä hyödyllistä. Se vahvistaa kantansa, jonka mukaan työn uusissa organisointimuodoissa on otettava huomioon voimakkaasti toisistaan poikkeavat tilanteet, eivätkä ne voi ilmentyä vain yhtenä yleispätevänä mallina⁽¹⁾. Komitea on kuitenkin myös sitä mieltä, että käynnissä olevaa prosessia voitaisiin tukea siten, että etenkin työntekijöitä, joiden ammattipätevyys on puutteellinen, saadaan yhä enemmän mukaan ohjelmiin, joilla edistetään jatkokoulutusta yksityisellä ja julkisella sektorilla. Asiaa koskeva komission poliittinen aloite voisi olla hyödyllinen.

3.6. Koska työn uusia organisointimuotoja ei voi tarkastella erillään niiden mahdollisista vaikutuksista sopimuksiin, komitea pitää toivottavana, että tulevaisuudessa voidaan solmia lisää sopimuksia joustavasta työstä ja muista uusista työmuodoista. Tämä ei kuitenkaan saa haitata millään tavoin työmarkkinaosapuolten sopimuksetekoautonomiamia. Mahdollisia toimintalueita voitaisiin löytää keskustelussa, jota komissio ehdottaa aloitettavaksi hiljattain julkaisemassaan tiedonannossa ”pimeästä työstä”⁽²⁾.

3.7. Kuten tiedonannosta ilmenee, komissio aikoo kuluvan vuoden aikana kuulla työmarkkinaosapuolia siitä, tarvitaanko etätyöntekijöiden suojelemiseksi yhteisön toimia. Komitea on sitä mieltä, että tällainen aloite edellyttää tällä hetkellä tiettyjen näkökohtien selvitystä etukäteen ja että on käynnistettävä asianomaisten osapuolten välinen yleiskeskustelu, sillä etätyön ”yhteinen määritelmä, puitteet ja tulkinta on vielä määriteltävä ja analysoitava”⁽³⁾. Samalla olisi kuitenkin vähimmäisstandardeilla taattava yritysten työntekijöitä koskevien henkilökohtaisten tai heihin viittaavien tietojen suoja EU:n laajuisesti.

3.8. Yleisesti ottaen komitea on tyytyväinen siihen, että ohjelmassa viitataan mahdollisuuksiin, joita tietoyhteiskunta tarjoaa elin- ja työolojen parantamiseksi, uusien työpaikkojen luomiseksi ja erityisesti yhtäläisten

mahdollisuuksien toteuttamiseksi ja vammaisten integroimiseksi. Komitea muistuttaa myös aiheeseen liittyvästä äskettäin antamastaan lausunnosta⁽⁴⁾.

3.9. Komitea on tietoinen komission toimista, joilla pyritään siihen, että ”työntekijöille tiedotetaan ja heitä kuullaan asianmukaisesti heitä välittömästi koskevista päätöksistä”. Komissio aikoo lisäksi huolehtia siitä, että jäsenvaltiotasolla hyväksytään asianomaiset vähimmäisstandardit. Komitea vahvistaa jo toisessa yhteydessä⁽⁵⁾ ilmaisemansa kannan, että nykytilanteessa yritysten sisäisen tiedotusrakenteen parantaminen ja työntekijöiden entistä voimakkaampi osallistuminen päätöksentekoon ovat yrityksen tavoitteiden saavuttamisen edellytyksiä. Komitea katsoo myös, että jäsenvaltiotasolla on tehokkaasti taattava työntekijöiden edustajien tunnustetut tiedonsaanti- ja neuvottelu oikeudet sekä mahdollinen myötämääräämisoikeus.

3.10. Mitä tulee komission vuodeksi 1999 suunnittelemaan raporttiin eurooppalaista yritysneuvostoa – jonka luominen on eurooppalaisen yhtiön perustamisen välttämätön edellytys – koskevan direktiivin soveltamisesta, komitea muistuttaa näkökohdasta, jonka se esitti lausunnossaan eurooppalaisen yhtiön perussäännöstä⁽⁶⁾. Siinä se korostaa mm., ettei vain yhden tai muutaman jäsenvaltion mallia voi siirtää muihin unionimaihin. Samalla on myös esitettävä, että työntekijöiden edustajien myötämääräämisoikeutta koskevia jäsenvaltioiden säännöksiä voidaan fuusiotapauksissa kiertää yhteisön oikeudellisen välineen avulla. Komitea tekee ehdotuksia, joiden avulla on tarkoitus välttää asianosaisten pakottaminen näiden kannan vastaisiin ratkaisuihin. Soveltuviin ratkaisuihin on komitean mielestä päästävä neuvotteluteitse⁽⁷⁾.

3.11. Komitea kannattaa työntekijöiden suojelua koskevien uusien puitesäädösten toteuttamista. Niillä on keskeinen tehtävä pyrittäessä torjumaan tehokkaasti sosiaalisista ja ammattisista johtuvia sairauksia ja vähennettäessä ammattitauteihin liittyviä kansantalou-

⁽¹⁾ Ks. erityisesti TSK:n lausunto aiheesta ”Vihreä kirja – Yhteistyössä työn uudelleenorganisointiin”, 11.12.1997, EYVL C 73, 9.3.1998.

⁽²⁾ KOM(98) 219 lopull.

⁽³⁾ Ks. edellä mainittu lausunto työn uudelleenorganisoinnista, kohta 3.7.7.

⁽⁴⁾ TSK:n lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto tietoyhteiskunnan sosiaalisista ja työmarkkinanäkökohdista – Ihmisläheisyys etusijalle – seuraavat vaiheet”, 26.2.1998, EYVL C 129, 27.4.1998.

⁽⁵⁾ Ks. erityisesti TSK:n lausunto ”Komission tiedonannosta ”Sosiaalisen suojelun tulevaisuus: taustaa eurooppalaiselle keskustelulle”, 28. marraskuuta 1996, EYVL C 66, 3.3.1997 sekä TSK:n 1. heinäkuuta 1998 antama lausunto aiheesta ”Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen hinta Euroopassa”, EYVL C 284, 14.9.1998, kohta 3.5.4.

⁽⁶⁾ TSK:n lausunto aiheesta ”Eurooppalaisen yhtiön perussääntö”, 11. joulukuuta 1997, EYVL C 129, 27.4.1998.

⁽⁷⁾ Ks. asiantuntijaryhmän ”European Systems of Worker Involvement” (Davignonin ryhmä) loppuraportti, toukokuu 1997.

dellisiä kustannuksia. On välttämätöntä edistää myös komission ohjelmien välityksellä kestävästi toimia, joilla helpotetaan tähän tavoitteeseen pääsyä. Komitea pitää erityisen tärkeänä toimintaohjelman osaa, joka koskee sosiaalisen suojelun ajanmukaistamista ja parantamista. Se kannattaa komission ajatuksia siitä, että eurooppalaisten sosiaalisen suojelun järjestelmien on sopeuduttava siten, että ne pystyvät parhaiten kohtaamaan nykyiset vaatimukset ja vastaamaan uusiin tarpeisiin, vaihtuviin olosuhteisiin ja lisääntyvään paineeseen hillitä kustannuksia. Tässä yhteydessä Euroopassa olisi säilytettävä korkealaatuinen sosiaalinen suojelu. Komitea on erityisen tyytyväinen komission aikeeseen keskittyä työn kannalta nykyistä edullisempiin verotus- ja etuusjärjestelmiin sekä laatia väestönkehitystä koskeva lisäanalyysi. Komitea kehottaa komissiota laatimaan kohtuullisella aikavälillä ehdotuksia lisäeläkkeitä koskevasta eurooppalaisesta kehyksestä, minkä se mainitsi jo 1997 vihreästä kirjasta antamassaan lausunnossa. Komitea kehottaa komissiota myös lisätoimiin Euroopan unionin alueella muuttavien työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien lisäeläkeoikeuksien turvaamiseksi asiaa koskevasta direktiiviehdotuksesta antamansa lausunnon mukaisesti.

3.12. Työ- ja uramahdollisuudet jakautuvat miesten ja naisten välillä edelleen hyvin epätasaisesti, mikä heijastuu luonnollisesti koko sosiaalipolitiikkaan. Näin ollen on yhtäältä määriteltävä uudelleen työja perhe-elämän suhde ja toisaalta poistettava kaikki syrjäntämuodot, jotka myös ajallisesti estävät naisia osallistumasta koulutukseen. Näin voidaan nostaa työssäkäyvien naisten osuutta ja hyödyntää heidän kykyjään työpaikalla. Tätä varten kaikissa toimintalinjoissa on välttämättä otettava huomioon erityisehdot, jotka aiheutuvat sukupuolten välisistä moninaisista eroista. Tässä yhteydessä

EU:n olisi toimittava päättäväisesti. Komitea tukee komission toimia, joiden tarkoituksena on yhdistää tasavertaiset mahdollisuudet kaikkiin merkittäviin poliittisiin hankkeisiin, erityisesti työllisyysstrategiaan. Suunnitellut erityistoimet naisten aseman parantamiseksi sekä miesten ja naisten välisen tasa-arvon sisällyttämiseksi kaikkiin merkittäviin EU:n toimintalinjoihin ovat myös kannatettavia.

3.13. Komitean mielestä on myös sen aiempien lausuntojen valossa merkittävää, ettei komission ohjelmassa esitellä vain aloitteita, joilla pyritään poistamaan yhteisön työmarkkinoilla vielä esiintyvää monenlaista syrjintää, vaan siinä omistetaan myös erityinen luku sosiaalipolitiikan ulkoiselle ulottuvuudelle. Komitean mukaan sosiaaliset perusoikeudet eivät juurikaan ole sidoksissa yksittäisen valtion taloudelliseen voimaan ja tuottavuuden tasoon. Tämän vuoksi komitea on tyytyväinen komission aikeeseen seurata asiantuntijakomitean kertomuksen pohjalta käytävää perusoikeuskeskustelua. Komitea on myös tyytyväinen siihen, että komissio aikoo tukea ILOa kansainvälisesti tunnustettujen työelämän standardien kehittämiseksi sekä rohkaista ILO:n, WTO:n ja OECD:n yhteistyötä tällä alalla.

3.14. Komitea kannattaa vähemmistöjen yhdenvertaista kohtelua unionissa sekä suvaitsemattomuuden, rotusyrjinnän ja muukalaisvihan vastaisia poliittisia toimia.

3.15. Komitea kiinnittää huomiota uuteen Amsterdamin sopimukseen sisältyviin kansanterveyspolitiikkaa koskeviin määräyksiin, ja viittaa antamaansa lausuntoon ”Kansanterveyspolitiikan kehittämisestä Euroopan yhteisössä”, jossa ehdotetaan yksityiskohtaisemmin politiikan tarkistusta.

Bryssel 9. syyskuuta 1998.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS